

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 342.951:351.74

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.4.13>

ВАЛЕРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ СОКУРЕНКО,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України,

генерал поліції третього рангу,

Головне управління Національної поліції в Харківській області (начальник);

 <https://orcid.org/0000-0001-8923-5639>

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ», ПІДГОТОВЛЕНУ КАНДИДАТОМ ЮРИДИЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТОМ КОСТЯНТИНОМ ЛЕОНІДОВИЧЕМ БУГАЙЧУКОМ¹

Виконання покладених на органи і підрозділи Національної поліції України завдань із надання поліцейських послуг у сферах забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності неможливе без упорядкування внутрішніх управлінських і комунікаційних процесів у системі поліцейських органів і підрозділів, налагодження оптимальних процедур із виконання положень чинного законодавства та реалізації власних повноважень у вигляді здійснення стратегічного планування, розробки та прийняття управлінських рішень і контролю за їх виконанням, розбудови й удосконалення системи внутрішніх комунікацій, що становлять зміст правової категорії «публічне адміністрування».

Рамкові документи реформування правоохоронної системи держави, наприклад, Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року, також наголошують на необхідності запровадження дієвих кроків розбудови й удосконалення правових та організаційних складових її діяльності стосовно:

- розроблення та впровадження єдиної електронної системи роботи з даними і матеріалами досудових розслідувань у партнерстві з органами прокуратури та судами (e-Case management system) для забезпечення безперервності і підзвітності проведення досудового розслідування;
- удосконалення механізмів подачі та розгляду скарг щодо порушень прав людини

працівниками Національної поліції, що передбачають демократичний цивільний контроль і доступ заявників до інформації про стан розгляду їх скарг;

- упровадження найкращих управлінських практик у системі Національної поліції та підтримки пілотних проєктів, розумної децентралізації повноважень і відповідальності;
- розроблення критеріїв оцінки діяльності Національної поліції, побудови дієвої системи моніторингу та контролю за реалізацією закріплених повноважень;
- формування належних умов для ефективного прийняття рішень, ініціативності та мотивації персоналу;
- стимулювання керівників усіх рівнів до використання нових управлінських практик;
- розроблення ефективних підходів до оцінювання роботи персоналу та заохочення до підвищення її якості.

Вирішення зазначених питань, на нашу думку, потребує відповідного управлінського механізму, здатного впорядкувати суспільні відносини, що виникають стосовно виконання зазначених завдань, створення дієвої системи, здатної на високому рівні забезпечити права і свободи громадян, створити належні умови для ефективної роботи системи Національної поліції, підтримати організаційні заходи належним документальним та інформаційним забезпеченням.

Враховуючи викладене, а також велике значення належного виконання завдань, покладених на Національну поліцію, питання належної організації публічного адміністрування в її системі набувають особливої актуальності. Наведене підтверджує своєчасність виходу у світ рецензованої монографії, а отже, наукові здобутки, рекомендації та пропозиції автора

¹ Бугайчук К. Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції України : монографія / К. Л. Бугайчук. – Харків : Панов, 2019. – 575 с.

сприймаються як такі, що мають наукову новизну і заслуговують на позитивну оцінку.

Комплексний підхід до розгляду зазначених проблем наповнює дослідження багатьма елементами наукової новизни. Цікавою та слушною є позиція К. Л. Бугайчука щодо співвідношення понять «адміністративний менеджмент» і «публічне адміністрування». Він розглядає їх як певні системи управління внутрішніми процесами в державних органах (організаціях, установах), тобто вважає їх синонімами, точніше синонімічним отождоленням. Такий висновок автором зроблено на підставі того, що об'єктами як адміністративного менеджменту, так і публічного адміністрування вважаються: основні функції державного органу; організаційні відносини в державних органах (публічній адміністрації); внутрішні управлінські процедури (виконання рішень, ухвалення документів); організація забезпечення діяльності органу за окремими напрямками (кадровим, інформаційним, документальним); розробка й оптимізація організаційних структур тощо.

Вагомою є також думка автора про те, що як управлінський процес в органах Національної поліції публічне адміністрування складається з двох підсистем: керуючої (суб'єкти адміністрування) та керованої (об'єкти адміністрування). Суб'єктами адміністрування можуть бути як певні структурні підрозділи, так і їх керівники або уповноважені посадові особи, через дії яких названі підрозділи здійснюють владний керуючий вплив. Об'єктами адміністрування є підпорядковані суб'єктам управлінської структури, а також внутрішні управлінські суспільні відносини, що складаються в повсякденній професійній діяльності Національної поліції України. Разом із тим, безпосередніми об'єктами публічного адміністрування в органах Національної поліції України є: 1) організаційна структура Національної поліції; 2) внутрішні управлінські процедури, що виникають у системі Національної поліції України (стратегічне планування, вироблення та реалізація управлінських рішень, облік, контроль, аналіз поточної і перспективної діяльності); 3) організаційні відносини та взаємозв'язки між елементами системи Національної поліції (координація, субординація, розмежування повноважень тощо); 4) забезпечувальні процедури публічного адміністрування (нормативні, методичні, кадрові, інформаційні, документальні).

Заслугує на схвальну оцінку позиція К. Л. Бугайчука, що основними стадіями публічного адміністрування як процесу є аналіз,

планування (прогнозування, моделювання), організація, облік і контроль, оцінка результатів за видами основних функцій адміністрування. Забезпечення цих стадій супроводжується прийняттям певних управлінських рішень (виконанням функцій керівництва та розпорядництва), а також координуванням певних заходів, здійсненням комунікації й ужиттям заходів щодо мотивації виконавців (функція координації). У межах процесу публічного адміністрування в органах Національної поліції на певних його стадіях доцільно визначити такі операції: інформаційно-технічні, логіко-евристичні, адміністративні.

Погоджуємося з висновками автора, що управлінські рішення, які приймаються в процесі публічного адміністрування в органах Національної поліції, – це усвідомлене, владне волевиявлення компетентного суб'єкта адміністрування, яке є продуктом його розумово-творчої діяльності, прийняте на основі варіантного аналізу, у встановленому порядку з дотриманням відповідних строків і форми та спрямоване на виконання завдань і досягнення цілей діяльності системи Національної поліції, забезпечення її стабільності й органічного розвитку. Також погоджуємося із запропонованою класифікацією стадій прийняття управлінських рішень:

1) стадія діагностики й аналізу (виявлення проблемної ситуації (ситуацій), збір і обробка інформації, коригування ієрархії проблем, постановка цілей);

2) стадія розробки проєкту управлінського рішення (формулювання завдань, встановлення критеріїв і обмежень для змісту рішення, розробка альтернативних варіантів управлінських рішень);

3) стадія прийняття управлінського рішення (оцінка альтернативних проєктів управлінських рішень, вибір найбільш оптимального варіанту, затвердження й оформлення рішення);

4) стадія реалізації управлінського рішення та контроль за його виконанням (організація виконання рішення, контроль заходів щодо реалізації рішення, оцінка процесу виконання та досягнутих результатів).

Досить вдало К. Л. Бугайчук визначає сутність і зміст інформаційного забезпечення публічного адміністрування в органах Національної поліції, яке пропонує розуміти у двох аспектах:

– як сукупність даних (відомостей), виражених у будь-якій формі (електронній чи документальній), що містяться на матеріальних і електронних носіях (у тому числі в

комп'ютерних базах даних) або виражені в публічній формі, які необхідні для загальної організації та здійснення процесу публічного адміністрування в органах Національної поліції, а також для розробки, прийняття та виконання управлінських рішень;

– як процес діяльності уповноважених осіб (підрозділів), пов'язаний з пошуком, збором, накопиченням, зберіганням, обробкою, використанням і захистом інформації в системі Національної поліції, яка є основою здійснення публічного адміністрування, а також розробки, прийняття та виконання управлінських рішень.

Заслуговує на увагу визначення автором вимог, що висуваються до документів, які використовуються в процесі публічного адміністрування в органах Національної поліції України:

1) формалізованість – наявність у документі відповідних атрибутів і форми, встановлених для його окремих видів (заголовки, назва, номер, дата тощо);

2) ясність – обставини, за яких документ був створений, отриманий і використаний, повинні бути зрозумілі з документа (враховуючи відомості про те, частиною якого процесу адміністрування він є);

3) автентичність і релевантність – форма та зміст документа є такими, якими мають бути, він створений тим самим уповноваженим суб'єктом, належить саме до тих управлінських дій, для яких призначений;

4) достовірність – Документ вважається достовірним, якщо точно відображає факти, дані, події, які можливо перевірити;

5) логічність і структурованість – між елементами документа існують відповідні

зв'язки, які сприяють цілісності його структури та однозначному розумінню;

б) законність – відповідність форми, змісту, структури, атрибутів, порядку створення та роботи вимогам чинних нормативно-правових актів.

У монографії надано низку слушних пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення інституціональних та процедурних засад здійснення публічного адміністрування в органах Національної поліції України. Отримані результати дають можливість вирішити важливі завдання щодо розуміння сутності й особливостей функціонування системи Національної поліції України, а сформульовані висновки та пропозиції – вдосконалити правовий статус Національної поліції та здійснення внутрішньоорганізаційної діяльності її органів і підрозділів.

Необхідно також відзначити, що монографія підготовлена на високому професійному рівні, її структурна побудова є логічною та доцільною, що свідчить про виважений підхід до розкриття теми. Під час дослідження автор використовував не лише юридичну літературу і нормативно-правові акти, а й правозастосовну практику, що дозволило досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у праці.

Монографія може бути використана як у навчальному процесі, так і у практичній діяльності Міністерства внутрішніх справ і Національної поліції України. Вона також буде корисною для всіх, хто цікавиться питаннями розбудови вітчизняної правоохоронної системи.